

Innvigtun mjólkur og nýting framleiðsluréttar

INNVIKTUN AÐILDARFÉLAGA SAM ÁRIN 2021 OG 2022

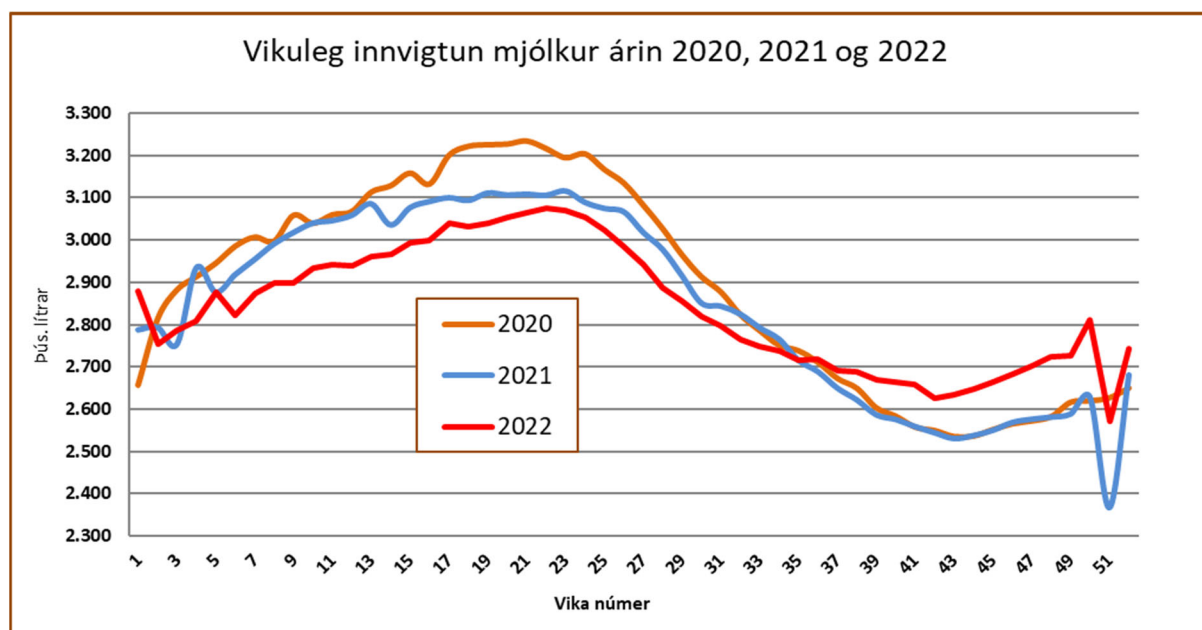
Heildarinnvigtun aðildarfélaga SAM árið 2022 var 147,9 milljónir lítra. Innvigtun minnkaði um 860.834 lítra milli ára, eða 0,6%. Framleiðsla fyrstu sjö mánuði ársins var að jafnaði um 2,8% lægri en árið á undan, en síðustu fimm mánuði ársins jókst innvigtun og varð að jafnaði um 3% meiri en í sömu mánuðum 2021. Mánaðarleg innvigtun síðustu tveggja ára er sýnd í töflu 1.

Tafla 1. Samanburður á innvigtun eftir mánuðum árin 2022 og 2021, lítrar.

Mánuður	2021	2022	Mismunur	Mismunur %
Janúar	11.970.526	12.017.059	46.533	0,4%
Febrúar	11.746.105	11.500.091	-246.014	-2,1%
Mars	13.965.555	13.113.739	-851.816	-6,1%
Apríl	13.252.942	12.850.919	-402.023	-3,0%
Maí	13.570.460	13.531.227	-39.233	-0,3%
Júní	13.393.059	13.036.528	-356.531	-2,7%
Júlí	13.073.968	12.358.297	-715.671	-5,5%
Ágúst	12.407.437	12.620.557	213.120	1,7%
September	11.368.782	11.615.492	246.710	2,2%
Október	10.946.289	11.568.993	622.704	5,7%
Nóvember	11.349.840	11.621.821	271.981	2,4%
Desember	11.782.785	12.132.191	349.406	3,0%
Samtals	148.827.748	147.966.914	-860.834	-0,6%

VIKULEG INNVIKTUN AÐILDARFÉLAGA SAM ÁRIN 2020, 2021 OG 2022

Vikuleg innvigtun mjólkursamlaganna sveiflast yfir árið. Mest var innvigtun í lok maí en minnst í lok október. Innvigtun í lok október 2022 var 85% af hámarksinnvigtun í lok maí.

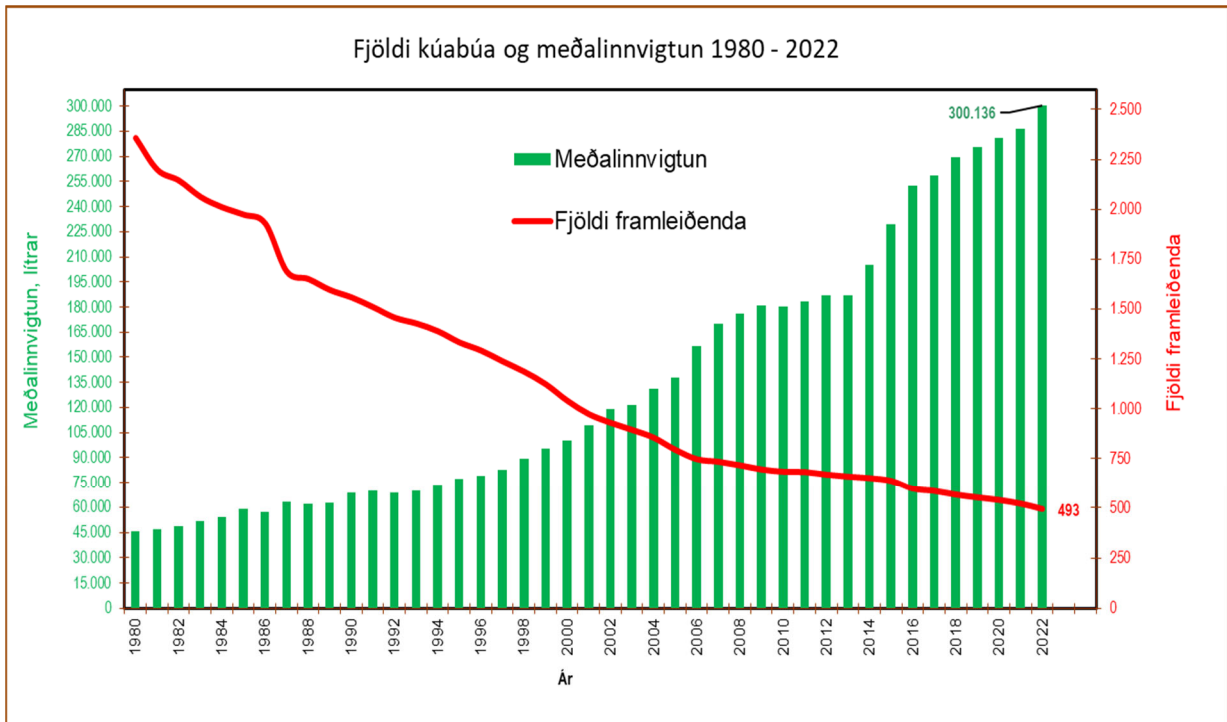

Mynd 1: Vikuleg innvigtun mjólkur

INNVIKTUN OG FJÖLDI MJÓLKURFRAMLEIÐENDA

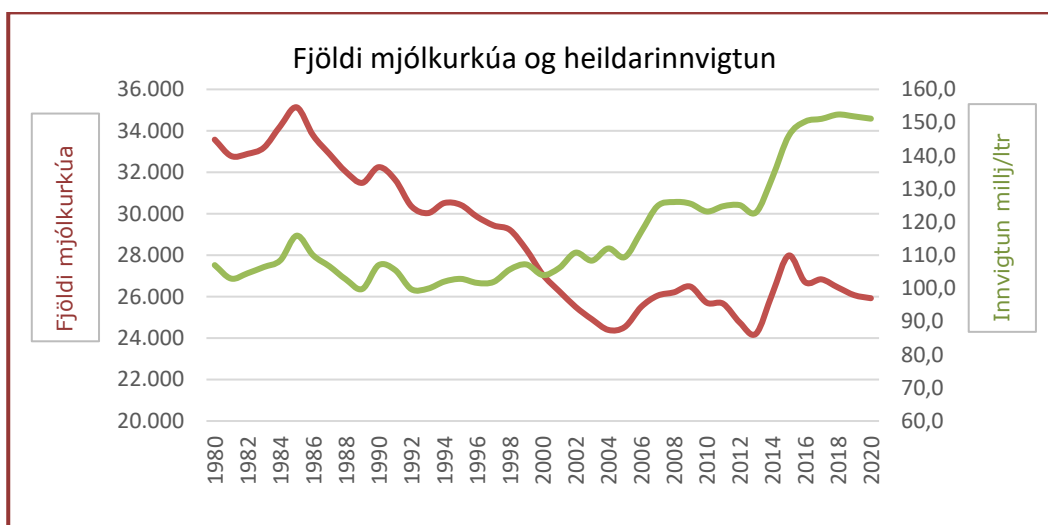
Meðalinnvigtun á hvern framleiðenda var 300.136 lítrar árið 2022 og hafði aukist um 13.929 lítra frá árinu 2021. Á síðustu tíu árum, frá árinu 2012, hefur meðalinnvigtun á hvern framleiðenda aukist um 112.871 lítra eða um 60%.

Síðustu tíu ár hefur framleiðendum að meðaltali fækkað um 16 á ári, en árið 2022 fækkaði um 27 framleiðendur. Yfirlit um þróun á meðalinnvigtun og fjölda framleiðenda er sýnd á mynd 2.

Mynd 2: Fjöldi mjólkurframleiðenda og meðalinnvigtun árin 1980 – 2022.

Frá 1980 til 2020 hefur innvegið mjólkurmagn hjá afurðastöðvum landsins aukist um 41%, eða úr 107 í rúma 151 millj.lítra. Á sama tíma fækkaði mjólkandi kúm um 23% og losun gróðurhúsalofttegunda, að öðru jöfnu, lækkað um svipað hlutfall. Yfirlit um þróun fjölda mjólkurkúa og heildarinnvigtunar frá 1980 til 2020 er sýnt á mynd 3.

Mynd 3: Fjöldi mjólkurkúa og heildarinnvigtun árin 1980 – 2020.

Frá 2020 til 2022 var nokkur stöðugleiki; fjöldi mjólkurkúa er nær óbreyttur en innvigtun hefur dregist lítillega saman. Samhliða hefur innvigtun á hvern grip lækkað lítillega.

NÝTTUR FRAMLEIÐSLURÉTTUR VERÐLAGSÁRIÐ 2022

Samkvæmt uppgjöri sem unnið er af SAM, byggt á upplýsingum frá Matvælaráðuneytinu 27. janúar 2023, var skráð framleiðsla mjólkur árið 2022 alls 148.036.032 lítrar, en nýtt greiðslumark verðlagsársins samkvæmt lokauppgjöri ráðuneytisins var 146.504.650 lítrar. Skráð nýting var 1% umfram greiðslumark samkvæmt þeirri skilgreiningu Matvælaráðuneytisins.

Öllum sem taka mjólk til vinnslu er skylt að skila skýrslum um magn mjólkur til Matvælaráðuneytisins. Nýting greiðslumarks verðlagsárið 2022 samkvæmt upplýsingum SAM frá Matvælaráðuneytinu eru sýnd í töflu 2, ásamt magni mjólkur sem skráð var nýtt utan afurðastöðva sem eiga aðild að SAM (líklega nýtt til heimavinnslu).

Tafla 2. Innvigtun mjólkur innan og utan greiðslumarks verðlagsárið 2022.

Skýringar	Framleitt innan greiðslumarks	Framleitt umfram greiðslumark	Framleitt alls
Innvigtun hjá Auðhumla svf	129.901.500	1.412.022	131.313.522
Innvigtun hjá Mjólkursamlag KS	16.534.032	119.360	16.653.392
Greiðslumark skráð nýtt hjá öðrum:	69.118	0	69.118
Samtals Auðhumla og KS	146.504.650	1.531.382	148.036.032

Heimild: Matvælaráðuneytið og aðildarfélag SAM.

ÞRÓUN INNVIGTUNAR, GREIÐSLUMARKS OG UMFRAMMJÓLKUR 2007 - 2022

Yfirlit um þróun skráðrar mjólkurframleiðslu, greiðslumarks, umframmjólkur, heimavinnslu og sértækra ráðstafana er birt í töflu 3 á næstu blaðsíðu. Upplýsingar um skráða mjólkurframleiðslu hvers árs kemur frá skráningum vegna nýtingar á greiðslumarki hjá Matvælaráðuneytinu. Skráð heimavinnsla er það magn mjólkur sem heimavinnsluaðilar gefa upp að þeir hafi nýtt til vinnslu, en sértækar ráðstafnir eru vegna náttúruhamfara.

Fram til 2011 var greiðslumarki úthlutað á verðlagsár sem skilgreind voru frá 1. september ár hvert til 31. ágúst næsta árs. Verðlagsár voru færð til almanaksára með breytingu á árunum 2009 til 2010, en þá var eitt verðlagsár skilgreint í 16 mánuði frá 1. september 2009 til loka árs 2010. Línan fyrir það verðlagsár í töflu 3 sýnir því lengra tímabil en aðrar línur. Frá og með árinu 2011 fylgir verðlagsárið almanaksárinu.

Tafla 3. Þróun innvigtunar, greiðslumarks og umfram mjólkur 2007 - 2022

Ár	Skráð mjólkurframleiðsla	Innan greiðslumarks	Umfram greiðslumark	Skráð heimavinnsla	Sértækar ráðstafanir
2006/2007	123.625.075	116.000.000	8.412.391	0	0
2007/2008	125.805.155	117.000.000	8.805.155	0	0
2008/2009	126.338.940	119.000.000	7.338.940	0	0
2009/2010	161.572.852	155.000.000	6.572.852	45.613	0
2011	124.793.051	116.000.000	8.890.953	51.628	0
2012	125.159.990	114.500.000	10.659.990	37.272	29.730
2013	122.984.859	116.000.000	6.984.859	39.636	32.700
2014	133.573.812	125.000.000	8.573.812	27.470	32.607
2015	146.054.236	140.000.642	6.053.594	36.745	16.942
2016	150.399.221	135.999.999	14.399.222	76.740	0
2017	151.204.701	144.000.001	7.204.700	87.836	0
2018	152.501.074	145.017.229	7.483.845	92.094	0
2019	151.864.653	145.000.001	6.864.652	25.985	0
2020	151.196.908	145.000.000	6.196.908	16.760	591.047
2021	148.858.856	144.999.999	3.858.857	31.108	0
2022	148.036.032	146.504.650	1.531.382	69.118	0